

In vele gevallen doet men dit niet op grond van rechtsgevoel, of om bestaande rechtsverhoudingen te handhaven, maar gewoon omdat zij nu eenmaal vinden, dat zij gelijk hebben. En dus moet voor anderen hun wil dan wet worden.

Wanneer je kijkt naar hetgeen Komeinie tot stand heeft gebracht, kun je de man niet geheel ongelijk geven. Wanneer je leeft in een staat, die geheel sjirtisch is, kun je alle wetten van dit geloof nu eenmaal niet zonder meer terzijde schuiven. Iets, wat de sjan in feite heeft gedaan.

Daarbij gaat het heus niet alleen om de vraag, of de dames ook voortaan met een doekje voor hun gezicht zullen lopen of niet - uit esthetische overwegingen is het voor sommigen onder hen zelfs heel goed dit te doen.

In feite gaat het er om, of je bij een bewind uit moet gaan van hetgeen de mensen zijn dan wel alleen van hetgeen jij zelf goed vindt.

In het begin zijn de mensen overigens meestal geneigd achter een leider aan te lopen, die in opstand is. Dat is bijna overal zo. Zelfs een Gijsen zal ongetwijfeld van sommige gelovigen gelijk krijgen, ook al maakt de rest van het nederlandse episcopaat over zijn denkbeelden een zwart-kruis.

Ook in Engeland zullen vele mensen vooral in de beginperiode achter de stakingen staan en zeggen: wij zullen met de gevolgen daarvan moeten leren leven. Want zo liggen de zaken nu eenmaal en men heeft met zijn eisen geen ongelijk.

Na enige tijd komen echter steeds meer mensen tot de konklusie, dat het in feite uit gaat van zeer kleine groepen, die bij een dergelijke actie werkelijk belang hebben. Wat meer is: men ontdekt steeds duidelijker, dat heel wat van de z.g. stakers liever niet gestaakt zouden hebben, maar wel moesten, omdat zij bang waren voor de reactie van de harde kern, wanneer zij zich niet "solidair" zouden verklaren.

Iets, wat ook de regering in Engeland overigens wel degelijk beseft en hoopt op te lossen door wetten en regels, waardoor elke stemming in een vakbond anoniem dient te zijn, zodat de mensen kunnen stemmen, zonder dat hun medeleden weten, wat zij in feite stemden.

Een systeem, dat voor de nederlandse kiezers geen geheimen meer heeft, naar ik aanneem. Want die kiezen zelfs zonder te weten, waarvoor zij in feite stemmen. Pardon, die weten van elkaar ook niet, wat zij feitelijk stemmen.

De stakingen in Engeland bewijzen echter nadrukkelijk, hoeveel kleine groepen mensen kunnen bereiken, wanneer zij maar hardgenoeg schreeuwen en optreden.

Geestelijk gezien blijkt helaas, dat degenen, die innerlijk het verste zijn gekomen, het minste plegen te schreeuwen en pressiemiddelen verachten. Op zich begrijpelijk: iemand, die innerlijk weet, dat hij de waarheid in zich draagt, heeft geen behoefte anderen aan zijn visie te onderwerpen, of tegen diens wil in van de juistheid van eigen inzichten te overtuigen. Wie innerlijk de waarheid beseft, weet ook, dat deze onvermijdelijk eens voor allen kenbaar zal worden. Een revolutie is daarvoor niet van node. Wat onvermijdelijk is, komt wel vanzelf, ook zonder dat geweld tegen andere wordt gebruikt. Dus wie dit eenmaal innerlijk weet, wacht rustig af.

Zo iemand gaat voort met zichzelf te ontwikkelen en

probeert liever vanuit zichzelf het juiste te doen. En indien men, zoals veelal het geval zal zijn, duidelijk beseft, wat er in de wereld buiten het ik aan de hand is, dan past men zich zoveel mogelijk aan, zonder eigen waarheid te verloochenen.

Juist degenen, die niet zeker zijn van hun z.g. innerlijke waarheid en niet weten of willen weten, wat er in de wereld rond hen gaande is, zullen veelal weigeren zich aan de feiten en ontwikkelingen aan te passen. En in een poging ondanks alles eigen dromen in leven te houden - al beseft men, dat zij nooit werkelijkheid kunnen worden - verzuipt men de wereld dan in slogans en desnoods geweld.

Soms zijn mensen niet eens meer in staat te beseffen, wat zich feitelijk in de wereld afspeelt, neem als voorbeeld hiervoor maar die ayatollah, die de naamgever schijnt te zijn van de komijne kaas.

De man is oud. Voor hem gelden waarheden, regels en verhoudingen, zoals die eens waren, toen hijzelf nog 20 jaar oud was. Wat betekent: horigheid voor velen. Gehele dorpen, die geregeerd worden door grote heren, die op hun beurt zich nederig houden aan de wetten van het geloof en wel, zoals die door de wetgeleerden worden uitgelegd of geïnterpreteerd.

O, deze man wil wel, dat de mensen het beter zullen krijgen, maar daarom gaat het hem niet, ook al spreekt hij wel vaak anders. Hij beseft, dat je de gewone mensen ook iets moet geven om hun afhankelijkheid te behouden.

Maar voor hem komt het er niet op aan, hoe deze mensen leven, mits zij maar leven en sterven als getrouwe moslims. Dan komen zij immers vanzelf toch in de hemel terecht? Dus is het niet belangrijk je druk te maken over hun lot op aarde.

Voor hem is het meest belangrijke van alles, dat er geen werkelijke veranderingen ontstaan, dat zijn wereld niet anders wordt. Hij wil alleen maar, dat zijn wereldje terug zal keren naar de heerlijke oude benepenheid, waarin gebaarde heren met hun wetskennis heen kunnen wandelen als welwillende rechteren, als heersertjes, als kleine godjes.

O, dat kun je natuurlijk niet hardop zeggen. Want wanneer je dit zegt, zal een ieder, die achter een grote leider als de heer Komeinie staat, uitroepen, dat dit zeker zijn bedoeling niet is. Zeker, bewust bedoelt hij dit niet. Maar zijn denken en handelen voert hiertoe.

Precies hetzelfde zie je in het hele land; daar zie je soortgelijke ontwikkelingen. Want er zijn daar heel wat heren, die zich heilig hebben voorgenomen nu eindelijk eens een keer zelf aan de macht te komen. Veelal komen zij uit de socialistische of kommunistische hoek.

Deze heren hebben alles gedaan om deze revolte mogelijk te maken, want de sjachinsjah moest weg. Maar nu zijn zij de een bijna kwijt en reeds blijkt, dat de andere diktator wil komen. Trouwens, u kunt mij geloven of niet, maar wanneer er een diktator moet zijn, kun je nog beter met de sjah te maken hebben dan met Komeinie. Wat de heren in kwestie trouwens heel goed beseffen.

Dit betekent, dat er nieuwe leuzen zullen komen. Het beduidt, dat dit gouvernement, dat nog te veel met de sjah verbonden is, weg moet, maar dat er volgens vele machtige mannen en intellectuelen ook zeker geen regering mag komen, die

bestaat uit louter wetgeleerden van de islam. Want dan zou er een theocratie, een diktatuur uit de naam van God ontstaan, waarin hun eigen kansen zouden slinken tot nil.

En wie zijn degenen, die bloeden en sterven voor dit strijden om de macht? In feite vooral de mensen, wie hetgeen op het spel staat, maar heel weinig kan schelen. De mensen, die niet eens in staat zijn naar een bar te gaan en alcohol te drinken tegen alle godsdienstwetten in. De mensen, die blote meisjes zeker niet kunnen gaan bewonderen, omdat zij het geld daarvoor niet eens kunnen verdienen. Mensen, die niet eens aan een tweede vrouw toe kunnen komen, omdat zij hun eerste nauwelijks kunnen onderhouden.

Degenen, die sterven voor deze machtsbezeten "leiders", zijn voornamelijk de mensen, die altijd wel over straat zwerven, omdat zij niet veel anders te doen hebben, de mensen, die het grootste deel van de tijd werkeloos zijn, mensen die nu te samen met wat jongeren, die zich idealen hebben laten aanpraten, zich uitleven in protesten tegen het gezag, het in brand steken van ander mans auto, omdat men er immers zelf toch geen hoopt te bezitten e.d.

Dat zijn degenen, die voor dit alles de rekening betalen. Wanneer zij sterven, noemt men hen martelaren. Maar dan zijn zij toch zeker alleen de martelaren van de dwaasheid, die hun leiders voortdrijft.

Bezie je de verhoudingen in Engeland, dan vallen vergelijkbare situaties op. Mogelijk behoort u tot degenen, die menen, dat de regering daar al lang militairen in had moeten zetten. Maar wanneer je behoort tot een labour-regering kun je dat eenvoudigweg niet doen, zelfs indien het noodzakelijk en onvermijdelijk schijnt te zijn. Want als labour kun je niet tegen de arbeiders van leer trekken. Zo dadelijk zijn er immers weer verkiezingen. En van wie komen dan de stemmen? Juist, van de arbeiders en de hen beïnvloedende vakbonden. Dus moet je de vakbonden de kans geven, tegen alle redelijkheid in, hun zin door te zetten en gelijktijdig de schijn wekken de rest van het land te redden voor een enorme chaos.

Men beseft kennelijk niet, dat dit niet doenlijk is. Toch kun je de kool en de geit niet te lang sparen. Anders is de kool verrot en hongert de geit dood. Maar ja, leiders, die voornamelijk aan hun eigen macht, belang e.d. denken, zullen dit niet willen en kunnen begrijpen.

Ik haalde in uw land als voorbeeld Gijsen aan. De man verdedigt bewust of onbewust in feite ook zijn eigen gezag. Je kunt natuurlijk een kerk zoeken, die in al haar uitingen zeer orthodox is. Men meent, dat men door terug te keren tot de orthodoxie, zijn gezag te kunnen bevestigen en gelijktijdig zielen te kunnen redden. Maar wanneer je 'n orthodoxe kerk hebt, waarin steeds minder gelovigen deel willen hebben, red je zeker geen zielen en zie je bovendien je eigen gezag slinken. Wat meer is: door een dergelijke houding aan te nemen, zal een Gijsen een steeds grotere vervreemding tot standbrengen tussen mensen, staat en kerk. En de vraag is nu maar, of het hervinden van een soort persoonlijke onfeilbaarheid deze offers wel waard is.

Maar men beschouwt dit als een heilige taak, of ziet zijn eigen handelen als een verworven en dus heilig recht, zoals

het recht van staking, het heilige recht, alles te vernietigen, wat niet de wil van Allah, zoals menzelf die ziet, wil aanvaarden, of men strijdtvolgens eigen denken vooral voor de onaan-tastbaarheid van het pauselijke gezag.

Maar degenen, die zo strijden, vernielen in feite veel, zelfs de zaak, waarvoor zij zeggen te strijden. De vraag, of het in de wereld nu dadelijk zal gaan vriezen danwel eindelijk verder zal gaan dooien, hangt voornamelijk af van het gezonde verstand van de mensen zelf.

Mogelijk vindt u dit vreemd, omdat men meent, dat de invloed van leiders niet te bestrijden is, zonder evenveel of meer ellende te veroorzaken. Maar je kunt hun doeleinden en hun wil vaak omzeilen. Wanneer je tegen dergelijke mensen ingaat, ontstaat er alleen een steeds toenemend geweld. Er zijn altijd wel van dergelijke mensen en zelfs uw land telt wel enkele paters, die in de naam van God bereid zijn tot nog heel andere daden dan het beklimmen van een bouwkraan, of het ingooien van ruiten bij een sexshop.

Het beste kun je dergelijke bestrevingen zinloos maken, door zover mogelijk de handelwijze van deze " leiders" te negeren. Wat dit betreft heeft de heer Van Agt, die reeds vele wonderlijke uitspraken heeft gedaan in zijn loopbaan, een zeer bijzondere opmerking gemaakt. Hij sprak: Ach, wat monseigneur Gijsen zegt, gaat mij niet aan, want ik woon niet in zijn bisdom.M.a.w. : de man heeft mij niets te zeggen!

De vraag is nu alleen maar, of de gelovigen, die wel in dit bisdom wonen en hun geloof niet prijs kunnen geven, mogelijk bereid zijn, naar elders te trekken voor het vervullen van hun kerkelijke verplichtingen danwel zich tot priesters wenden, die zij menen te kunnen vertrouwen, ook al wijst de bisschop hen en hun streven en werken af.

Er zijn mogelijkheden genoeg. Er zijn parochies, die door de bisschop in kwestie met de ~~ben~~ werden bedreigd en wie dit te ver gaat, kan naar België, Duitsland, of Brabant en Gelderland.

Dit alles is met in verhouding weinig moeite te doen. Wanneer de gelovigen deze " leider" alleen laten staan en zijn uitspraken en bestrevingen, die niet stroken met hun eigen besef en geloof, eenvoudig negeren, dan kom je al een heel eind verder.

Wanneer het gaat over een probleem als dat rond Gijsen, is een dergelijke oplossing eenvoudig te vinden. Maar hoe zou men dan moeten reageren t.a.v. de staking in Engeland om een voorbeeld te noemen?

Voor het voedselprobleem is natuurlijk wel een oplossing te vinden zijn. Heel wat mensen zouden zelf naar de dokken kunnen gaan. Indien men daar direct uit de aanwezige voorraden aan particulieren zou willen verkopen, zou dit voor de vakbonden wel een heel wonderlijk probleem vormen. Zeker, wanneer zij zouden proberen de dokken te sluiten. Dan zouden zij het volk geheel tegen zich hebben en gek staan te kijken, wanneer blijkt, dat er meer mensen zijn in Engeland dan vakbondsleden.

Zoals de mensen zelf het land op kunnen gaan om daar direct van de leveranciers die producten te kopen, die in de steden slechts moeizaam of niet kunnen worden aangevoerd. Dergelijke hongertochten zouden zelfs de " leiders" van deze

stakingen in grote moeilijkheden kunnen brengen.

Het is mogelijk veel te bereiken door alleen een omweg te zoeken. Daarbij zou het aanvaardbaar zijn, dat de mensen zouden redeneren: jullie staken? Best. Jullie denken daarbij niet aan mij, dus waarom zou ik iets voor jullie doen. Door de stakers, die je kent, zoveel mogelijk maatschappelijk te isoleren, zou men eveneens veel kunnen bereiken.

Een dergelijk isolement, een dergelijke afwijzing, zou ongetwijfeld eveneens veel uithalen, wanneer men te maken heeft met iemand als Komeinie. Daar zou men moeten redeneren: ik praat niet, ik verzet mij niet tegen je besluiten, maar ik ga eenvoudig mijn gang. Een dergelijke reactie is meer afdoende dan het schieten op een razende menigte, of het martelen van tegenstanders.

De sjah heeft schijnbaar dit aspect van bestrijding over het hoofd gezien, of de nuttigheid daarvan niet begrepen. Want de wijze, waarop militairen te keer zijn gegaan tegen mogelijke tegenstanders van de vorst was in feite voor elke zichzelf respecterende pers een aansporing om zich bij het verzet tegen de sjah aan te sluiten. Geweld en onderdrukking roepen altijd tegenkrachten op. Zelfs wanneer men niet tot actief verzet durft over te gaan, zal men in zijn hart toch staan achter de kleinere groepen, die wel in verweer komen en hen daardoor voor de heersende machten steeds meer ongrijpbaar maken.

Men had het beter anders aan kunnen pakken. Wanneer men b.v. voor het volk steeds weer een feest had georganiseerd op een dag, dat Komeinie en anderen hun volgelingen tot protest opriepen, zouden hierdoor heel wat mensen van de straat zijn gebleven. Een eerste maal zou een dergelijk feest mogelijk niet zo druk bezocht zijn, maar indien het goed was, zouden de volgende maal meer mensen zijn gekomen en zo voorts, tot de ijverars zich geroepen zouden hebben gevoeld feest en feestgangers hard aan te pakken. Wat een tegenbeweging op gang had gebracht, want een menigte, die gestoord wordt in haar geliefkoosde ontspanning, is niet geneigd zo iets snel te vergeten of te vergeven.

In het oude Rome kende men een recept voor de onderdrukking van de onrust bij het volk: brood en spelen. Dit middel werkt nog steeds. Met idealisme alleen kun je nooit erg ver komen. Je kunt alleen verder komen, wanneer je zozeer in eigen recht gelooft, dat je anderen het recht niet ontzegt anders te denken en in de praktijk steeds weer aantoot, dat jouw ideaal beter is dan al het andere.

Daar, waar in deze tijd een mens verstandig genoeg is om een directe konfrontatie zoveel mogelijk te ontgaan, waar men niet zich verweert, maar de mensen eenvoudig alleen laat staan met al hun spandoeken en kreten, ja, met hun gewelddadigheid, daar gaat het dooien. Daar worden de verstarde standpunten doorbroken.

Wanneer de arbeiders tot de konklusie komen: het enige wat ik verliezen kan, is mijn baantje, maar voor de rest gaat mijn inkomen toch wel door, nemen zij in feite geen risico, wanneer zij staken enz. Anders wordt het, wanneer de mensen aantonen, dat zij in feite niet zo nodig zijn, terwijl hun inkomen in de knel komt.

Stel dat degenen, die huisvuil ophalen, staken. De mensen brengen eenvoudig zelf hun huisvuil naar de daarvoor geschikte plaatsen en het openbare leven vervuult niet opmerkelijk en in korte tijd. Stel, dat de waterleiding bedrijven staken: de mensen koken hun water, er breken geen ziekten uit, niemand beklagt zich. De zin van dergelijke acties valt dan grotendeels weg en men zal moeten zoeken naar andere middelen om de werkgever af te persen door middel van overlast, die men niet-betrokkenen aandoet.

Stakers willen resultaat zien van hun actie. Wanneer dit niet bereikt kan worden, zal er al snel een ogenblik komen, waarop zij zich af gaan vragen, waarvoor zij eigenlijk staken en bovendien gaan beseffen, dat zij op de duur hun strijd met dergelijke middelen nooit zullen kunnen winnen.

Wanneer een actie zó verloopt, staan de leiders daarvan in hun hemd en boeten steeds meer aan gezag en dus macht in. Vergeet niet, dat het gemeenlijk dergelijke "leiders" zijn, die de conflicten veroorzaken en bestaande conflicten opjagen. Dit laatste geschiedt op het ogenblik over de gehele wereld op 'n bijna niet te geloven wijze.

Overal komt men tot de konklusie, dat er in het verleden fouten zijn gemaakt. Terecht, want heel veel op deze wereld deugt niet bepaald. Maar degenen, die zo hard roepen, zouden toch eens moeten denken aan het feit, dat zij in dit opzicht zelf heel veel boter op het hoofd hebben: zijzelf zijn voor een groot deel van de misstanden, die zij nu proberen te wraken, evenzeer verantwoordelijk als degenen, tegen wie zij zich nu keren.

De mensen zouden die eenzijdigheid eens moeten doorzien. Het is b.v. gemakkelijk te roepen, dat Nixon veel onbehoorlijke dingen heeft gedaan. Maar kijk dan eens, wat er zoal plaats vond onder verantwoordelijkheid van Kennedy, die door het volk helaas bijna heilig werd verklaard, dan ziet het er anders uit. Praktijken van gelijke aard speelden zich ook toen reeds af en nu, onder Carter, ontdek je achter een breede, paardachtige glimlach, nog steeds dezelfde onrechtmatige ingrepen en handelingen van eens.

Zeker, de laatste jaren vinden dergelijke dingen nog bedekter plaats en is men zeer voorzichtig, dat officiële personen en instanties daarbij niet op bewijsbare manier betrokken zijn. Maar voor de rest is er weinig veranderd.

Besef dit en je beseft ook, dat het weinig zin heeft, mensen daarvoor te veroordelen: Al is het natuurlijk voor hen, die direct of indirect mede schuldig zijn, erg prettig de handen te wassen door b.v. te dreigen met impeachment- het dwingen van een president om heen te gaan op wettelijke gronden.

Zoals het misschien schijnbaar voor sommigen een groot voordeel is, dat zij kunnen zeggen: dat hebben wij dan toch maar voor de democratie gedaan. Maar dergelijke dingen komen neer op hetzelfde als 'n schminken van iemand, die roodvonk heeft, tot er geen vlek meer te zien is en dan uit te roepen: kijk nu maar in de spiegel en je zult zien, dat je weer helemaal gezond bent.

Toch werkt men overal in de menselijke maatschappij met dergelijke bedriegelijke maatregelen, die wel de gevolgen, maar niet de oorzaken aantasten. Het vriezen, de verstarring, komen

voort uit deze praktijken, waarbij men nimmers de essentiële fouten aantast, maar slechts met veel lawaai en geweld probeert de symptomen tijdelijk te verhullen. Dat is geen oplossing.

Ik zie dit alles uit de aard der zaak geestelijk - wat mij nu eenmaal natuurlijk en gemakkelijker is, dan uit te gaan van een zuiver menselijk standpunt. De konklusie is voor mij steeds weer: wat nodig is op aarde, is een nieuwe mentaliteit.

Maar zolang menselijk denken en gevoelen gebonden blijft aan bepaalde materiële structuren en stellingen, wanneer men zich steeds weer laat leiden door de behoefte vooral gelijk te hebben, bereikt men niets.

Voortdurend kankeren over ambtenaren, die niets doen, is b.v. onzin. In uw vorm van gemeenschap zijn ambtenaren noodzakelijk. Ook al is het in dit verband wel eigenaardig, dat de voorman van de georganiseerde ambtenaren Dut-man heet. Een discrepantie, die ongetwijfeld ook op aarde reeds velen moet zijn opgevallen.

Maar dat neemt niet weg, dat ambtenaren onvermijdelijk zijn. Ik ben geneigd hen te beschouwen als het noodzakelijke kwaad in de moderne maatschappij. Maar de erkenning, dat je niet zonder zoudt kunnen, betekent nog niet, dat daarom de ambtenaar onaantastbaar dient te zijn in zijn besluiten en eisen.

Wel is het duidelijk, dat, gezien de situatie, men zich er voor moet hoeden, de ambtenaar in een soort isolement te drijven en hem, zoals in sommige landen feitelijk het geval is, moet beschouwen als een tegenstander van de rest van het volk.

Het betekent eenvoudig, dat functies, die ambtenaren zich ter ondersteuning van hun belangrijkheid langzaam aan hebben toegeëigend, weer terecht moeten komen, waar zij thuis horen: bij de mensen zelf.

Ik geloof niet bepaald in het nut van de z.g. inspraak-proceduren. Inspraak is mogelijk goed, omdat hierdoor een bewustwordingsproces op gang kan worden gebracht. Maar op zich haalt zij gemeenlijk weinig uit. Want als een hele wijk voortdurend in blijft spreken over wat er daarin wel zal worden gebouwd, is het eindresultaat, dat er voorlopig geheel niet wordt gebouwd, dat voorzieningen, die nuttig of noodzakelijk zouden zijn, langer uitblijven, omdat men het over de plaats, vorm of opzet maar niet geheel eens kan worden.

Toch moet men beseffen: wij hebben het mee voor het zeggen, wij zelf dragen mede aansprakelijkheid voor het geheel, niet de anderen. Wij zijn de betrokkenen, wij zullen daarom er zelf zoveel mogelijk al iets aan doen, dan ontstaan andere verhoudingen.

Ik weet, dat in uw land een dergelijk proces zich zeer traag aan het voltrekken is, waarbij als nadeel geldt, dat deze zaken zeer sterk worden georganiseerd door mensen met perfectionistische achtergronden.

U weet het: een Nederlander is een perfectionist, die zelfs de eeuwige zaligheid niet wil aanvaarden, omdat er volgens hem nog iets mankeert. Voor hij echter klaar is met het ontwerpen van een volgens hem juiste blauwdruk, zit hij al in de hel.

Laat ons eerlijk zijn: je moet de mentaliteit veranderen, maar niet door een tegenstelling te scheppen, door een soort prestigestrijd te voeren, maar door eenvoudig aan de onjuiste invloeden zoveel mogelijk voorbij te gaan en je eigen weg zoveel mogelijk te volgen. Je komt dan waarschijnlijk heel wat verder.

Je bereikt meer, wanneer je een weg, waar veel ongelukken plaatsvinden, blokkeert, zoals mensen zo hier en daar hebben gedaan, dan door inspraak te vragen en middels vele raden en commissies in te stellen, een wettelijke regeling langs de z.g. normale weg na te streven.

Op deze wijze zie ik zowel degelijk een geestelijke bewustwording voltrekken in deze tijd, maar gelijktijdig vraag ik mij hierbij af, of de mensen wel in staat zullen zijn te beseffen, dat het vragen van het recht om te beslissen tevens een vragen om een bepaalde verantwoordelijkheid betekent.

Blijkt dit het geval te zijn, dan dooit het flink, dan kan zeer veel verstarring op korte termijn verdwijnen. Weigeren de mensen, die inspraak verlangen, de verantwoordelijkheid te aanvaarden, dan ontstaan tegenstellingen, die een verstarren meer en meer in de hand werken. Dan gaat het steeds harder vriezen. Een vorst, die eerder dan een elfstedentocht een elfjarenleed mogelijk maakt.

Luister: het feit, dat ik in een god geloof, is toch veel belangrijker dan de vraag, of je die god nu dient aan te spreken in b.v. nederlands of latijn. Wanneer ik geloof in een sociale rechtvaardigheid, dan moet ik toch allereerst bereid blijven, vanuit mijzelf rechtvaardig te handelen tegenover de gemeenschap, nietwaar? Vergeet niet, dat een werkelijke sociale rechtvaardigheid alleen daar kan bestaan, waar alle delen van de gemeenschap ook zelve rechtvaardig handelen.

Dus niet redeneren als sommige werkgevers, die zeggen: ik heb even geen werk voor je, dus loop jij maar een tijdje in de ziektewet of de w.w.. En niet redeneren als sommige werknemers, die zeggen: ik zal wel gek zijn om voor dat geld te gaan werken. Daar word ik maar moe van en zonder werken krijg ik toch bijna het zelfde inkomen. Wie zo handelt, doet de gemeenschap en zijn medemensen onrecht. Dit dient beseft te worden.

Kun je dit besef opbouwen, ook in jezelf van eigen waarheid en waardigheid, dan kun je t.a.v. je omgeving ook veel meer bereiken. Maar het betekent ook, dat je je niet meer in de eerste plaats bezig zult hebben met het bestrijden van allerhande dingen. Bestrijden doe je niet zo snel meer, je voorkomt onjuistheden, zover je kunt en zover dit nodig is. Je reageert op foute omstandigheden, maar alleen wanneer dit onvermijdelijk is. Maar je strijdt niet, je veroordeelt niet, je bent gewoon jezelf.

Het probleem van de moderne wereld ligt voornamelijk in het feit, dat zij niet meer gelooft in de betekenis van deze innerlijke en geestelijke zekerheid. Een ieder wil in de eerste plaats iets doen voor anderen, of die anderen dit nu wel of niet wensen. Men redeneert: wij, die het weten, wij kunnen toch niet al deze onbewuste mensen hun eigen fouten laten maken?

Maar hoe wilt u dan, dat al die onbewuste mensen ooit wijzer zullen worden? Zeker, wanneer de mensen in de ellende komen door hun eigen schuld, dan kun je, zo meent men, hen daar

toch niet mee laten zitten. Indien zij zelf anders willen, ben ik het met u eens. Maar wanneer zij hun ellende uitbuiten, is het volgens mij toch iets anders.

Wanneer leden van 't trekkende volk hun caravan in brand steken, betekent dit toch niet, dat u onmiddellijk als gemeenschap hen een nieuwe moet geven? De kans is te groot, dat die nieuwe dan onmiddellijk verkocht wordt, waarna men een oude caravan koopt en die elders weer in brand steekt om zo het zelfde spel nogmaals te spelen. Dat is voor sommigen een tijdlang een aardige handel geweest.

Tot die mensen zou men moeten zeggen: Je hebt geen onderdak en geen middelen? Goed. Wij hebben hier nog wel een onderdak voor je. Blijf daar dan maar zitten, tot je weer genoeg verdiend hebt, om zelf een caravan te kopen. En als je geen werk hebt, weten wij nog wel een baantje voor je.

Zeker, dat nemen die mensen niet graag. Het wordt moeilijk om op deze wijze op te treden, dat besef ik wel. Maar op die wijze voorkom je dwaze situaties en breng je zowel anderen als jezelf bij, waar werkelijke aansprakelijkheid ligt en waar niet.

Denk eens aan situaties, zoals in Engeland, waar de eisen, die door de stakende chauffeurs gesteld worden, op zich zo gek niet zijn. Zeker, de meesten onder hen hebben een hoog inkomen, veel meer dan de 65 pond, waarvan zij spreken. Maar zij verdienen zoveel, omdat zij 12, 14 of meer uren per dag werken. Met alle risico dat dit betekent.

Zij hebben dus zeker niet geheel ongelijk. Maar de wijze, waarop zij deze zaak middels geweld en afpersing menen te mogen regelen, is niet aanvaardbaar. Je kunt gelijk hebben zonder anderen omentwille van dit gelijk tot slachtoffer te maken.

Wanneer iemand een fout heeft gemaakt, of niet meer weet, waar hij naar toe moet, zo gijzelt hij volgens deze mentaliteit eenvoudig een vrouw, kinderen of hijackt een vliegtuig met de kreet: nu moeten zij wel naar mij luisteren. De wereld luistert veelal inderdaad even en gaat weer over tot de orde van de dag. De man, die het doet, wordt gevangen genomen en wordt vergeten, hij blijft alleen met zijn verbittering.

Op die wijze, zo zullen velen beseffen, kun je niets werkelijk en blijvend oplossen. Maar wat die vakbonden doen, is toch precies het zelfde, zeker wanneer zij een heel volk, waarvan slechts een miniem deel bij het geschil werkelijk betrokken is, tot slachtoffer maakt, zeggende: jullie verhongeren maar, krijgen maar besmettelijke ziekten, sterven maar onnodig, wanneer wij onze zin niet krijgen. Niet bepaald eerlijk.

Wat betekent, dat mensen, die op deze wijze denken en zelfs soms spreken, eenvoudigweg buiten spel moeten worden gezet. Door geweld kun je dit niet blijvend bereiken. Er zijn andere, elegantere en meer afdoende methoden denkbaar.

Wanneer iemand woedend op je af komt stormen, kun je natuurlijk het hoofd naar voren steken en op hem toestormen. Maar in dat geval is het waarschijnlijk, dat je allebei schade oploopt, zelfs wanneer je uiteindelijk zou winnen. Beter is het terug te wijken, tot je een muur in de rug hebt, te wachten tot de aanstormende vijand vlak bij is en dan eenvoudig een pasje opzij te doen.

Ook in sociaal opzicht zou men meer op een dergelijke wijze moeten uitwijken. En indien je geestelijke bewustzijn zegt, dat je eigen nouwing goed is, redeneer dan verder: dit betekent niet, dat je geen recht hebt om mij aan te vallen. Alleen ga ik, wanneer je te dicht bij mij komt, wel opzij. Dan kom je verder.

In uw gehele wereld zijn de mensen bezig anderen vooral het leven moeilijk te maken en uit te roepen, dat hetgeen de anderen dan doen, door niets te rechtvaardigen is. Toch is een oplossing in vele gevallen zo eenvoudig als een $2 \times 2 = 4$: Wanneer je in staat bent je aan de pressie van anderen te onttrekken, tegen welke prijs en op welke wijze dan ook, kun je veel bereiken.

Een voorbeeld? In de oorlog haalden de Duitsers uit uw land veel metaalbewerkers weg en zetten die in in hun eigen kriegswichtige Betriebe. Deze Hollanders bleken inderdaad heel goede vaklieden te zijn en wat uit hun handen kwam, was inderdaad goed. Helaas bleken zij allen te lijden aan een soort geestelijke buikloop, waardoor zij meer op het toilet zaten dan werkten. En gezeten rookten zij hun sigaretje en spraken over de tijd, dat alles weer anders zou zijn.

Deze mensen gingen hierbij niet al te ver, maar slechts zover, dat het gebruiken van geweld tegen hen belachelijk zou zijn. Zij deden goed, wat onvermijdelijk was, maar onttrokken zich aan de mogelijkheid te veel te presteren.

Waren dezen mensen wijs, omdat zij zich verzetten op hun wijze? Mogelijk. Zeker was hun wijze van optreden redelijker dan die van extremisten, die zo nodig hooggeplaatste personen moesten doden. Uitgebrande dorpen zonder bewoners maken duidelijk, dat geweld tegengeweld oproept, altijd weer.

Putten en andere dorpen maken duidelijk, wat de gevolgen van een dergelijk optreden kunnen zijn. Het was juist en zelfsdoelmatiger geweest de Duitsers eenvoudigweg te isoleren, hen allen duidelijker buiten de gemeenschap te stellen. En met evenveel of minder organisatievermogen hadden heel wat Nederlanders en anderen er in kunnen slagen er net niet te zijn, wanneer deze machthebbers je nodig hadden.

Sommige mensen brachten het in deze wijze van handelen tot grote hoogte, ook al betekende dit vaak, dat zij afstand moesten doen van bepaalde zekerheden of bezittingen. Toch kan worden gesteld, dat dergelijke mensen in feite meer vertragingen en schade hebben veroorzaakt dan de mensen, die zo nu en dan een spoorweg opbliezen of een telefoonlijn doorsneden. Waar of niet.

Wil je je dit volledig kunnen realiseren, dan moet men eerst de mythe van het heldendom doorzien. Een held is gemeenlijk iemand, die te dom is om een gevaar te beseffen, voor het te laat is om dan wanhopig te trachten zichzelf ondanks alles te redden.

Geestelijk gezien is er weinig behoefte aan helden, aan mensen, die eens even de wereld zullen verbeteren zonder te beseffen, wat zij in feite doen. Ook is er geen behoefte aan mensen, die alles precies weten. Er is geestelijk behoefte aan mensen, die leren juist te leven, zo goed zij kunnen en gelijktijdig alle pressies in een andere richting zoveel mogelijk te vermijden.

Vergeet niet, dat de zaken steeds weer veranderen en dat alleen degene, die zich daaraan weet aan te passen, verder kan gaan. Er is een tijd geweest, waarin u in de winkel kwam en door uw leverancier werd behandeld als een soort smekeling.

Er kwamen al snel meer waren en daarmee goedkopere winkelbedrijven, die weinig service gaven, maar goedkoper waren en geen onderscheid maakten tussen de ene en de andere klant. Steeds meer mensen gingen daar kopen.

Dit betekende, dat de kleinere verdelers op een andere wijze hun waarde moesten gaan bewijzen, n.l. door meer aan de klant te denken en meer te bieden, wat die klant wenste. Wat b.v. betekende, dat een slager er niet meer van uit kon gaan, dat de klant, die vlees wilde hebben, dit dan wel kon krijgen, Maar dan alleen, wat de slager goed vond. Nu moet hij wel uitgaan van het standpunt: wanneer ik niet goedkoper kan zijn dan anderen, moet ik beter zijn, meer rekening houden met de persoonlijke wensen van mij clientele.

Iets, wat geldt in de kledingzaken zo goed als voor de kruidenier, de melkboer en alle andere kleinere bedrijven.

Je hebt steeds weer een keuze. Je kunt bepaalde ontwikkelingen ontwijken, door je tijdig aan te passen. Wanneer je dit niet doet, kom je in moeilijkheden. Zoals vele vaklieden, die wel veel wilden verdienen, maar meenden, dat hun klanten maar voor hen klaar moesten staan op het ogenblik, dat dit hun liefste. Het gevolg is, dat steeds meer mensen steeds meer dingen zelf zijn gaan doen, waardoor vele vaklieden niet langer zelfstandig konden werken, maar een baan moesten aanvaarden, waarbij anderen de tijd voor hen indeelden, of zelfs werkloos werden. Er is op deze wijze zeker heel wat werkgelegenheid verloren gegaan, meer dan in de verkoop en het herstellen van door leken gemaakte fouten gevonden kan worden.

De noodzaak te wijken voor pressie en je aan te passen aan veranderende omstandigheden is zelfs maatschappelijk ingebouwd, zo blijkt nu. Helaas is bij degenen, die zich toch aanpassen alleen eigenbelang de drijfveer, zodat zij zich niet zonder enige wrevel instellen op nieuwe verhoudingen. En dat is nu weer verkeerd.

Wij moeten niet alleen ons aanpassen en pressie ontwijken uit eigen belang, al dan niet met wrevel, maar dienen zo te reageren, omdat wij beseffen, dat het geen enkele zin heeft anderen over ons een grotere zeggingschap te geven dan onvermijdelijk is of meer te strijden, dan na rijp beraad onontkoombaar schijnt.

Zoals men dient te beseffen, dat je met geweld op de duur tegenover anderen weinig bereikt, maar dat je door een ontwijken van alle geweld waar dit mogelijk is, de geweldenaars er toe kunnen brengen met elkander af te rekenen. Wat een mooie opruiming is voor ons en voor hen de mogelijkheid ervaring op te doen, die ook voor hen, zoals voor het geheel, tot een uiteindelijk verbetering zal voeren.

U glimlacht? Ik spreek vanuit een geestelijk standpunt en op grond van geestelijke ervaringen, zoals ik reeds duidelijk probeerde te maken. Wanneer ik afdaal in een wat duisterder sfeer, b.v. om iemand te helpen, dan zou ik natuurlijk die bevrijding met geweld door kunnen voeren. Maar in dat geval zou ik wel eens niet kunnen slagen, de zwakkere kunnen zijn.

Zelfs indien ik dan in mijn opzet slaag, zal ik bij zeer velen een nog sterkere haat hebben wakker geroepen tegen het licht, dat ik representeer. Daarom ga ik zo onopvallend mogelijk, bijna geruisloos, door die wereld, beroer haar niet, reageer niet op al, wat daarin leeft, of men nu schelden wil of goede woorden roept. Ik ga verder, tot ik op het punt ben gekomen, waar mijn taak ligt. Deze verricht ik met zo weinig mogelijk opzien. Ik vermijd elke tegenstand, voorkom zoveel mogelijk elk oproer. Daardoor laat ik een wereld achter, die door mij en mijn ingrijpen niet slechter is geworden, terwijl ik gelijktijdig iemand bevrijd, die zonder mijn steun zelf de weg naar het licht mogelijk nog niet had kunnen vinden.

Wanneer deze werkwijze geldt als de beste voor vele minder lichte werelden, zo zie ik niet in, waarom zij dan niet eveneens doelmatig zou zijn voor de menselijke wereld.

Wij hebben er immers, wanneer wij bewustzijn, geen behoefte aan anderen te dikteren, hoe zij moegen leven en denken? Alleen wanneer iemand werkelijk hulp nodig heeft en daarom vraagt, zullen wij die geven, daar wij innerlijk voelen hiertoe verplicht te zijn, dat dit een soort roeping is, of, indien u dit te ver gaat, een ingebouwde eigenschap van een ieder, die innerlijk licht kent.

U zult ongetwijfeld ook op uw eigen wereld vaak de behoefte kennen een ander te helpen. Maar u kunt die ander dan wel het beste helpen, wanneer u daarbij zo weinig mogelijk tegenstand oproept.

Er ontstond in een plaats, niet ver hier vandaan, een reeks gevechten tussen turken en inwoners van de plaats zelf. De politie greep met geweld in. Kort daarop was er een nog heftiger strijd. Veten onder turken onderling, misdadigheid van vooral jeugdige gastarbeiders werd hierdoor bevorderd. Misschien was het beter geweest, minder fel in te grijpen en na te gaan, waardoor de twist ontstond. Het bleek te gaan om een misverstand, waarbij een vrouw was betrokken: er is nu eenmaal een andere opvatting over hetgeen een vrouw vraagt, biedt, wil, wanneer zij zich op een bepaalde wijze kleedten gedraagt. De gastarbeider beschouwt dit als lokken en voelt dan ook bij weigering zich beledigd, terwijl in de ogen van de naturellen er alleen sprake is van een modieus discogedrag.

Had men dit verschil aan beide partijen duidelijk kunnen maken, dan zouden vele latere geschillen voorkomen zijn. Door steeds maar in te grijpen, steeds maar, desnoods met geweld, anderen "ten goede te dwingen", "de orde te handhaven" wordt het goede niet bereikt en zullen er steeds meer omstandigheden kenbaar worden, die het bewaren van een werkelijke orde onmogelijk maken. Het goede wordt dan geperverteerd en wordt tot eigen tegendeel, alleen omdat de mensen een dergelijke dwang niet kunnen aanvaarden en alle emotie en redelijkheid van denken steeds weer door het geweld verdraaid worden, dat in de ogen van de betroffenen op de duur het goede, dat zij eens begeerden, tot kwaad wordt. Het gevolg is, dat alleen een verstarde strijdvaardigheid, die blind is voor de feiten, overblijft.

Juist daarom stelde ik: het kan vriezen en het kan dooien in deze dagen. Wat het zal worden, ligt voornamelijk aan de mensen. Begrijpen dezen eindelijk, dat het beter is een pressie,

die eenmaal bestaat, zoveel mogelijk te ontgaan en desnoods, wanneer er geen andere mogelijkheid is, je er voorlopig even bij neer te leggen, dan met geweld en alle middelen je daar tegen direct te verzetten.

Misschien dat dan steeds meer mensen ook gaan begrijpen, dat de essentie van het menszijn, de menselijke waardigheid van groter belang zijn dan een gelijk krijgen. Mensen, die zover komen, zeggen niet meer: die Gijsen met zijn pijp moet zo snel mogelijk de pijp uit, maar eerder: die Gijsen is eigenlijk maar een arme man, die zelfs niet kan begrijpen, dat de goddelijke waarheid niet te vangen is in een latijnse formule, terwijl geloof geen zaak is van uiterlijk aanvaarden en gedachtenloos aannemen van gestelde regels.

Wanneer je zo gaat zien en begrijpen, wat er in de wereld aan de hand is, kom je tot een geheel andere benadering van je medemensen. Dan is het mogelijk tot een samenwerking te komen, ondanks vele geschillen, daar de verharding, die overal op aarde op het ogenblik optreedt, ongedaan wordt gemaakt.

Mogelijk meent u, dat het met die verharding nogal meevalt. Maar tekenen van een sterke verharding van standpunten en een teloor gaan van begrip voor verhoudingen kunt u ook in uw land in de komende maanden vele malen konstateren, compleet met de treurige en in feite overbodige conflicten, die daaruit voort plegen te komen.

U zult horen van mensen, die niet eens meer willen praten met hun partners. En dat zijn voor welvaart, vrede en menselijk geluk precies de meest gevaarlijke mensen, die er bestaan. U zult horen van mensen, die niet eens meer willen luisteren naar de standpunten en belangen van anderen. En dit zijn de mensen, die soms dood en ondergang afroepen over zich en vele anderen. Want hele oorlogen zijn ontstaan, omdat men zichzelf te belangrijk vindt, om naar anderen te luisteren.

Laat ons proberen, een andere kant uit te gaan en er door onze eigen wijze van leven voor zorgen, dat er na de nu heersende vorst weer een lente kan komen, dat er na deze periode van maatschappelijke moeilijkheden over de gehele wereld weer samenwerking mogelijk wordt en men niet alleen meer gedreven wordt door hebzucht, haat en de behoefte, de meerdere te zijn, of gelijk te krijgen, maar de mensen meer en meer gedreven worden door het besef, dat medemensen belangrijk zijn, dat mensen elkander nodig hebben en dat je alleen in samenwerking werkelijk iets van meer blijvende waarde kunt bereiken.

Laat ons beseffen, dat het egoïsme, dat nu in zoveel geschillen een hoofdrol speelt, het begin betekent van een zelfvernietiging.

Vergeet niet, dat, wanneer de vakbonden in Engeland alles doorzetten, wat zij willen, de economie van dit land zoveel slechter gaat worden, dat er steeds meer werklozen zullen komen en zij, die nog werken, voor hun verdiende geld steeds minder zullen kunnen kopen.

Zoals in uw land de mensen, die nu zo goed menen te zitten met de sociale verzekeringen, dienen te beseffen, dat zij zo een werkelijke zekerheid en juiste steun voor zich en anderen steeds meer onmogelijk maken.

Voorbeeld: in bouw, wegenbouw en konstruktiewerk heeft men meer arbeidsplaatsen vacant, dan er werklozen in die takken

ingeschreven staan. Wanneer de mensen, die er nu op staan, in eigen omgeving werk te krijgen, eens iets verder van huis zouden willen gaan en degenen, die alleen maar vakmensen op hun bedrijf wensen aan te nemen, nu ook eens een aantal leerlingen zouden willen aannemen, zou een behoorlijk deel van de werkloosheid zijn opgelost en zou bovendien de bouw in uw land meer gestaag voort kunnen gaan.

Gebeurt dit niet, dan zal het door gebrek aan werkkrachten vaak niet mogelijk blijken, het geheel van de investeringen, die voor mechanisatie zijn gedaan, doelmatig te gebruiken. Steeds meer fusie tussen ondernemers is hiervan het gevolg, wat weer vermindering van werkgelegenheid betekent en daarnaast vaak vooral de bouw van winstgevende, maar voor het welzijn van de mensen niet bepaald noodzakelijke werken.

Zo krijgt men de middelen tot een verdergaande mechanisatie en komt men tot een steeds verder doorgevoerde rationalisatie, die minder arbeiders vergen, meer macht geven en zo grote ondernemers in feite naar eigen believen laat werken op de voor hen voordeligste wijze, zonder aan andere belangen voldoende aandacht te schenken.

Met andere woorden, zowel werkgelegenheid als welzijn van velen worden het slachtoffer van degenen, die wel vakbekwaam zijn of kunnen worden, maar het prettiger vinden te leven van sociale voorzieningen. De mensen dus, die zich liever door anderen laten onderhouden dan iets te doen, waarin zij geen zin hebben en degenen, die weigeren genoeg te nemen met een wat kleiner inkomen," omdat het niet veel meer is dan zij nu zonder werk al hebben".

Dit is het probleem in een nutshell: egoïsme. Bij de metaalarbeiders in Duitsland, de vakbonden in Engeland, bij de boeren in Frankrijk enz. enz. Schijnbaar wordt dit alles veroorzaakt door sociaal-economische problemen, maar in feite is het alles een mentaliteitsprobleem. Want een groot deel van de crisis waarin de wereld nu verkeert, kan eenvoudig worden opgelost door een verandering in heersende mentaliteit. !Dan kan met de zelfde middelen meer en beter worden gepresteerd, beter het waardevolle worden gekonserveerd en een juistere verdeling van kennis en inkomen inderdaad bereikt worden.

Maar dit is alleen mogelijk door samenwerking. Zolang groepen tegen elkaar ten strijde trekken, wordt er veel energie verknoeid, worden vele mogelijkheden terzijde geschoven en zal in een steeds verdergaande vijandschap de vrijheid, het geluk van de mensen, ten ondergaan. Bij verdere verharding van standpunten streeft deze wereld de vernietiging tegemoet.

Wanneer echter de standpunten wat minder rigide worden en de mensen eens wat meer voor elkaar voelen, meer voor elkaar overhebben, gaat de mensheid op weg naar nieuwe hoogtepunten.

Het kan vriezen, het kan dooien. Het zijn de mensen zelf, die bepalen, wat er gaat gebeuren. Hebt u vragen?

x Winkeliers, die bedreigd worden, of vandalisme, of diefstal in hun zaak ontdekken en aangeven, vinden de volgende dag hun zaak afgebrand terug. Hoe moet hun houding zijn tegenover een dergelijke intimidatie, die in toenemende mate schijnt voor te komen?

- In de eerste plaats zorgen voor een heel goede verzekering.

tegen brand en diefstal. In de tweede plaats altijd aangeven. Ten derde: proberen met anderen tot een afspraak te komen voor onderling alarm en gezamenlijke aangiften.

Elkander kan men dan voorlichten en gezamenlijk maatregelen treffen, waardoor men degenen, die nu menen de sterkeren te zijn, nederlaag op nederlaag toe kan brengen.

De beste oplossing zou misschien nog wel zijn: wanneer iemand probeert geweld te gebruiken, geef hem terug, wat hij u wil geven. Zonder haat, maar in een nuchter verweer, waarbij men eventueel anderen hetzelfde terugdoet, wat zij u proberen te doen.

Voorbeeld: wanneer een dergelijke bende komt, komen zij waarschijnlijk op bromfietsen, die zij meestal ook dicht bijeen zullen zetten. Een enkele benzinebom onder hun fietsen en zij vergeten, wat zij uw zaak wilden doen.

Maar dan niet voortgaan met geweld tegen geweld, maar tot die jongens zeggen: ik vind dit voor jullie toch wel zielig. Wij, ondernemers, zullen toch eens zien, of wij onder elkaar jullie misschien aan een paar goedkope brommers kunnen helpen. De kans is groot, dat na een dergelijk gebeuren, onverschillig of men dit aanbod aanneemt of niet, de relaties iets beter worden.

En voor ondernemers en anderen, die van geweld te lijden hebben: bedenk, dat je zolang een ieder voor zich probeert te zorgen altijd de mindere zult zijn. Wanneer je in haat alleen probeert, de geweldenaars op hun beurt te treffen, zal er alleen een steeds feller wordende strijd uit voortkomen.

Laat de ander dus zoveel mogelijk door eigen fouten schade oplopen en toon u daarna bereid om hem te helpen. Dit zou aan beide zijden een verandering van mentaliteit mogelijk maken, ook al zal het begin niet gemakkelijk zijn.

Wie echter een paar harde kernen op deze wijze heeft gewonnen voor zich, zal met verbazing zien, dat dezelfde, die eens terroriseerden, nu de verdedigers worden tegen anderen, die op soortgelijke wijze zouden willen optreden.

x Is iets dergelijks de mogelijkheid om ook een einde te maken aan de praktijken van de maffia, ofschoon die op veel grotere schaal plaats vinden?

- De maffia is in deze dagen een zeer zakelijk concern, ook al gelooft u dit mogelijk nog niet. Wanneer deze mensen ontdekken, dat men op legale wijze meer winst kan maken, dan met illegale praktijken mogelijk is, beginnen zij onmiddellijk legaal te functioneren. Zij zorgen dan zelfs voor een verdediging van de wet, die hen voordeel biedt.

In de Usa spreekt overigens alleen de leek nog over de maffia. Hier blijkt de misdaad langzaam tot een soort industrie te zijn geworden, waarbij het geweld een steeds kleinere plaats inneemt. Het geweld in de Usa komt van jeugd-gangs en gebruikers van drugs. De misdaad beperkt zich voornamelijk tot intern geweld, om eigen praktijken en onaantastbaarheid te handhaven.

Zelfs het z.g. protectionracket komt steeds minder voor en maakte plaats voor een vorm van wettige verzekeringen, waarbij echter diefstallen, geweld in zaken e.d., ook meteen aan de daders gewroken worden.

In vele gevallen blijkt zelfs, dat de z.g. maffiosi - om de term even te gebruiken - zakenlieden beschermen tegen jeugdbenden, die te ver gaan. Soms werkt men zelfs samen met autoriteiten. In Reno en Las Vegas, de grootste "loundrys" van de Usa, waar men van zwart geld wit geld pleegt te maken, ligt het gemiddelde aan misdrijven veel lager dan in andere steden.

Bestrijd dus dergelijke groepen, door het voor hen meer rendabel te maken, volgens de regels te handelen, dan op andere wijze te handelen. Bestrijd hun daden met alle kracht, maar geef ook dergelijke groepen de mogelijkheid, op wettige wijze binnen bepaalde perken te functioneren.

Wanneer een goede verhouding tussen gezag en deze groepen bestaat, kun je heel wat bereiken. En die verhouding is alleen te bereiken door de ander het leven niet onmogelijk te maken. Zoals in Amsterdam enkele rechercheurs bewezen hebben, die goede resultaten boekten, maar door mensen, die de feiten liever niet kennen, nu principieel vervolgd worden, omdat bij een dergelijke relatie ook het ontvangen van geschenken en het verlenen van kleine diensten een rol spelen.

En indien u niet gelooft, dat onder omstandigheden de jongens van de vlakte opkomen voor de openbare orde, zo wil ik u herinneren aan de rellen op de Dam. De politie kon ze niet aan, de marine liet het bij een onofficiële en demonstratieve aanval. Maar de jongens van de vlakte, die hun nering bedreigd zagen, kwamen niet alleen het gezag te hulp, maar hebben grotendeels op eigen vuist, aan de wekendurende rellen een einde gemaakt. Waarvan akte.

Kortom: bestrijd zo goed mogelijk de uitwassen, aanvaard dat er mensen zijn, die anders handelen dan u juist acht en probeer hen, wanneer zij, desnoods mede door eigen schuld, in moeilijkheden komen, eens wat te helpen.

Maar ja, de moderne maatschappij doet mij denken aan een reus, die met de ene hand de andere hand probeer te wassen, zonder die hand werkelijk te gebruiken en er dan over klaagt, dat zijn handen zo vuil blijven.

Dat was het dan. Ik hoop, vrienden, dat ik niet te velen met dit onderwerp heb geïrriteerd. Maar gezien de recente ontwikkelingen, dacht ik, dat het mogelijk goed zou zijn, dezen ook eens met andere ogen te bezien.

Begrip voor de situatie in andere landen zou dan mogelijk ook bij kunnen dragen tot een beter begrip voor ontwikkelingen in uw eigen omgeving.

En verder geldt: het is lang zo erg niet, als je denkt, zeker niet, wanneer je je zorgen gaat maken over iets, wat zekerlijk mogelijk mag heten, maar tot op heden nog geen feit is. Vraag je dus liever af, hoe je nu kunt reageren op een wijze, die geen strijd of haat voortbrengt of bevordert.

Maar ja, het is maar een idee. Denkt u er zelf maar eens verder over na.

Ik dank u voor uw aandacht. Goeden avond.

-o-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden.

Daar velen onder u sprekers nu werkzaam zijn in de omgeving, waar ik normaal pleeg te werken, werk ik nu hier, daar zij hun werk niet kunnen onderbreken. Mijn onderwerp moet van esoterische aard zijn.

Nu is esoterie het wonderlijkste, wat er bestaat. Het begrip esoterie bestaat n.l. al lang, maar de werkelijkheid daarvan bestaat niet. Er is immers maar één werkelijkheid. Een je bewustworden van de werkelijkheid is dan ook niet middels de esoterie alleen te bereiken, daar je in de esoterie je innerlijke werkelijkheid zo intens pleegt te beleven, dat je gewoon vergeet, wat er verder is.

Aan de andere kant kun je zeggen, dat esoterie een voor de mensen heel belangrijk begrip moet zijn, want er zijn heel wat boeken over vol geschreven. En degenen, die dit doen, weten natuurlijk wel, waarover zij het hebben, want zij zijn zeer wijs.

Ik acht mijzelf zeker niet wijs genoeg om te stellen, dat deze schrijvers niet wijs zijn. Ik heb echter reeds in een ver verleden een verhaal verteld om duidelijk te maken, hoe men zowel in betrekking tot de esoterie als vele andere zaken vaak misleid wordt.

Vroeger hadden wij viskooplieden, die langs de straat gingen met twee grote houten tobben met vis. Tegen betaling van een geldstuk mocht men in die tobbe dan vissen. Beet een vis in het aas, dat u gebruikte, dan was zij de uwe.

In elke tobbe lag altijd weer een zeer grote vis. Maar voor de verkoper op weg ging had hij deze - en alleen deze - vis zo gevoerd, dat hij geen honger kon hebben en dus nooit beet.

Er bestaan vele betogen en werken over esoterie, waarbij wij gekonfronteerd worden met de grote verwachting van een volledige innerlijke verlichting. Maar helaas: kleine dingen verwerven wij daardoor wel, maar dit ene grote, wat wij bovenal begeren, vinden wij daarin nooit.

Begrijpelijk: de grote inwijding is vol van licht en kracht en het weinige, wat wij door het werk zelf op leren brengen, is nooit voldoende om ons van dit grote geheim meester te kunnen maken.

Esoterie is dan ook eerder te zien als het bouwen van een huis van steen. Wanneer je een steen hebt, heb je een begin, maar 'n tweede en een volgende steen moeten daarbij gevoegd worden, tot je muren hebt en je eindelijk een dak daarop kunt plaatsen.

Wij moeten in de esoterie niet proberen de innerlijke beleving in zijn totaliteit en plotseling te overmeesteren. Wij moeten kennis en zelfkennis verzamelen, begrip ontwikkelen voor anderen en onze wereld, leren ook, waarom wij dingen doen en denken.

Dan eerst kunnen wij langzaam dit alles samenvoegen tot een begrip voor onszelf en onze wereld. Maar dan heb je te maken met meer zaken dan eigen innerlijk.

Een esoterisch huis volgens de gestelde normen zou eigenlijk alleen muren naar binnentoe moeten hebben. Maar dit is onmogelijk: elke muur vormt een scheiding tussen een buitenwereld en datgene, wat binnen de muren besloten ligt.

Wanneer je dus een esoterische muur bouwt, is dit gelijktijdig een scheiding en een verbinding tussen alles, wat in je is en wat buiten je bestaat. Wanneer u, mijne geëerde en ongetwijfeld zeer wijze vrienden, bezig bent om uzelf te kennen, hoe is het u dan mogelijk, wel u zelf te erkennen en niet gelijktijdig het wezen van uw wereld te beseffen?

Slechts hij, die en de wereld en zichzelf begrijpt, kan die muur opbouwen tussen beiden, die gelijktijdig een verbinding is en toch het innerlijk afschermt en beschermt, zodat het innerlijk in zich zijn krachten kan ontwikkelen.

Men heeft mij eens gevraagd, hoe ik denk aan iemand, die esoterisch bewust is. Mijn antwoord was: als aan een vuurtoren. Want deze toch zeer westerse uitvinding, eens de griekse fares, is een juist beeld. Maar men begreep de esoterische betekenis van dit beeld kennelijk niet.

Luister: de ware esotericus bouwt een scheiding en verbinding op tussen zich en zijn wereld. Daardoor beschermt hij al, wat in hem bestaat, tegen die invloeden uit de wereld, die hij nog niet voldoende en direct kan verwerken.

Hierdoor kan hij zijn innerlijk licht opbouwen. Maar wat is de zin van een licht, dat alleen brandt in een huis, terwijl buiten de reizigers in het duister verdolen? Daarom zal er een ogenblik komen, dat de bewuste zijn grootste licht doet uitstralen in zijn wereld en zo anderen wijst, hoe zij verder kunnen gaan.

Hier is niet de zekerheid van "deze weg is de juiste". Maar er is een licht, dat tot de mensen zegt: ziet, daar ben je. Bepaal nu je weg verder.

Er is geen kracht, die zegt: ik ben de enige waarheid. Maar er is wel een kracht, die uit die waarheid licht puurt en tot de anderen zegt: zoek je eigen haven, bouw je eigen huis. Wordt zelf tot een baken voor anderen.

Esoterie is moeilijk. Een van onze leden, die nu in mijn omgeving werkzaam is, zegt steeds weer geen weg te weten met esoterie en stelt dan: Voor de meeste mensen betekent esoterie een poging om te vliegen, zonder dat zij vleugels hebben. Vallen zij echter, dan wijten zij dit niet aan hun eigen pogen, maar beschouwen het als een falen van de krachten, die hen volgens de leer zouden moeten steunen. En, zo eindigt hij dan: ik ben niet van de ondersteuning, dus voel ik niet al te veel voor esoterie.

Deze vriend zegt op zijn wijze een grote waarheid. Wij moeten leren vliegen. Zeker. Maar hoe moet je vliegen, zolang je geen vleugels hebt? Wij hebben eerst de vleugels van innerlijke waarheid en kracht nodig, zo goed als gevoel en aanvaarding, voor wij kunnen leren vliegen.

Zoals de lucht door het bewegen van de vleugels de vogel draagt, zo draagt de werkelijkheid, die ons allen omringt, ook buiten alle tijd, het bewustzijn, wanneer wij onze vleugels van licht en besef in een voortdurende beweging weten te brengen en zo ons ik en vermogen tot erkennen steeds hoger kunnen verheffen, tot wij de wereld en de werkelijkheid leren overzien.

Ik voel mij getroffen door de onvolkomenheid, waarmee ik mij nu, na zoveel tijd, door dit medium uitdruk. Eens ging het beter. Maar ik hoop, dat u mijn onbeholpen pogen zult willen

aarvaarden voor wat het is: een poging u iets te zeggen.

Hebt u in uzelf licht? Overschat uw licht dan niet. Wie slechts een lucifer heeft en denkt, dat het een elektrische lamp is, brand niet alleen zijn vingers, maar zit verder ook in het duister.

Wanneer je weet, hoe klein het licht is, dat kenbaar in je brandt, kun je de mogelijkheden van dit licht ook het beste gebruiken en zul je niet trachten, verder te gaan dan je mogelijkheden, maar toch steeds weer tot de grenzen daarvan gaan.

In een oud verhaal gaat de held de berg op om een draak te zoeken, die in de nacht de rivieren verstopt en overstromingen veroorzaakt. Wanneer hij in de grotten komt, waarin de draak woont, heeft hij nog slechts een enkele flambouw.

Hij houdt deze voor zich en bereikt eindelijk de vertrekken van de draak, die hem hoffelijk ontvangt en vraagt, hoe het komt, dat hij niet in alle verleidingen en misleidingen is gevallen, die hij voor de toegang van zijn huis aanbracht.

De held antwoordt: omdat ik mijn licht gebruikt heb om te zien, waar mijn voeten moesten gaan. Had hij het licht hoger gehouden en rond zich gekeken, dan was ook hij mogelijk in deze misleidingen tenonder gegaan.

Daar hij zijn licht juist gebruikte en voor datgene, wat werkelijk noodzakelijk was: het verlichten van het pad voor zijn voeten, en verder niet, bereikte hij zijn doel.

Voor u geldt hetzelfde. Een mens, die wat licht in zich draagt en op weg is naar het geheim van de oneindigheid, is geneigd steeds rond zich te kijken. Al, wat hij ziet, overwelddigt hen dan, tot hij vergeet, hoe hij verder moet gaan, of zijn licht dooft voor hij het beseft.

Wie de innerlijke weg bewust gaan wil en de esoterische beleving als een werkelijkheid wil ondergaan, moet zijn licht gebruiken om te zien, waar zijn voeten hem heen dragen. Kijk waar de weg voert, want de weg is belangrijk, niet wat daaromheen is. Dat alles zul je kunnen zien, wanneer je je einddoel bereikt hebt. Maar nu is alleen de weg belangrijk.

Wanneer u, mijn zeer wijze vrienden, streeft met uw ongetwijfeld zeer krachtig licht, gebruik het dan toch niet om alleen te zien naar de wereld rond u. Kijk, waarheen gij gaat, tracht te beseffen, welke weg gij volgt. Breng u voortdurend te binnen, wat ook weer het doel is, dat gij u hebt gesteld.

Dan zal uw licht u tot een bereiking voeren. Maar verwonder u steeds weer over al, wat het licht u onthult, en gij zult uw doel nooit bereiken. De innerlijke weg brengt ons in contact met vele wonderlijke zaken. Wie in zichzelf zoekt, vindt vaak een dierentuin vol wonderlijke schepsels. Maar dezen beschouwende vergeet hij helaas, dat dit slechts functies zijn van hemzelve. Dan moet hij terugkeren. En anderen die verder gaan, staan voor de onvoorstelbare schoonheid van de lichtende kathedraal, waarin zij kunnen spreken met hun God. Zij vergeten te spreken en bereiken niet. Vergeet al het andere en spreek tot uw God en zij bereiken hun doel, mits zij niet vragen: Wat moet ik doen, maar: hoe moet ik zijn.

Ik dank u voor het geduld, waarmee u mijn onbeholpen taal hebt aangehoord en wens u allen goeden avond.

d.d. 19 januari 1979